

Fokuak eta planoak

Lurraren ezaugarri dira lurrikarak, den bezalako egiten duten propietate-multzoen parte. Tektonikarik gabe, plaken etengabeko mugimendurik gabe, bestelako izango zatekeen paisaia, eta bestelakoak bizidunak; areago, bizia bera garatzeko kondiziotzat jotzen da jarduera geologikoa.

Kontsolamendu gutxi eskaintzen dio horrek lurrikara baten suntsipena jasandako inori, eta, hala ere, garrantzitsua da munduari angeluhandiarekin begiratzea tarteka. Izan ere, non bizi garen eta nondik gatozen erakusten digun plano orokorrak ez die batere garrantzirik kentzen gure bizialdian eskalara zoom egin eta begien bistan agertzen zaizkigun premiei eta erronkei; alderantziz.

Zenbaki honetan, angeluhandiarekin gerturatu gara lurrikaretara, eta tektonikak bizitokiak ezaugarriak zizelkatzen bete duen funtsezko rola jaso dugu. Eskala txikiak ez gara ahaztu, ordea, eta, “Zer, bai; noiz, ez” izenburua duen artikuluekin murgildu gara sismologoek dituzten zereginen zerrendako lehenengoan: lurrikarak noiz gertatuko diren iragartzea. Ondo samar ezagutzen baitute lurrikarak non, nola eta zergatik gertatzen diren, eta, hala ere, ezin izan dute oraindik garatu erremintarik fidagarritasunez iragartzeko noiz gertatuko diren.

Aldagai askoko eta konplexutasun handiko sistema da horretarako ebatzi beharrekoa, eta, osatua egotetik urrun dago erregistroa. Adibidez, sismologoak eurak ere harrিতa daude azkenaldian izan den lurrikara handien kopuruarekin: 1900. urtetik zazpi lurrikara izan dira 8,8 magnitudetik gorakoak, eta hiru azken sei urteetan gertatu dira. Datu horien kariatara, AEBko Sismologia Elkartearen apirileko batzarrean hizketagai ere izan zuten ez ote den lurrikara handien serie bat piztu, nahiz eta ondoren hipotesia baztertu zuten. Izan ere, gaurko jakintzak ez du ematen hori ondorioztatze arrazoirik, eta litekeena da estatistika osagabearen edo zoom hertsiegiaeren itxurazko emaitza bat besterik ez izatea.

“Noiz, ez” zatiaren jakingaiak dira horiek denak. Ezin dugu planotik kanpo utzi, ordea, “Zer, bai” zatiari esker prebentzio-neurriak hartzeko bezainbeste jakin badakigula, eta, zenbaki honetan alderdi hori garatu ez dugun arren, hori dela gure esku dagoen aldagaia.

Eider Carton Virto

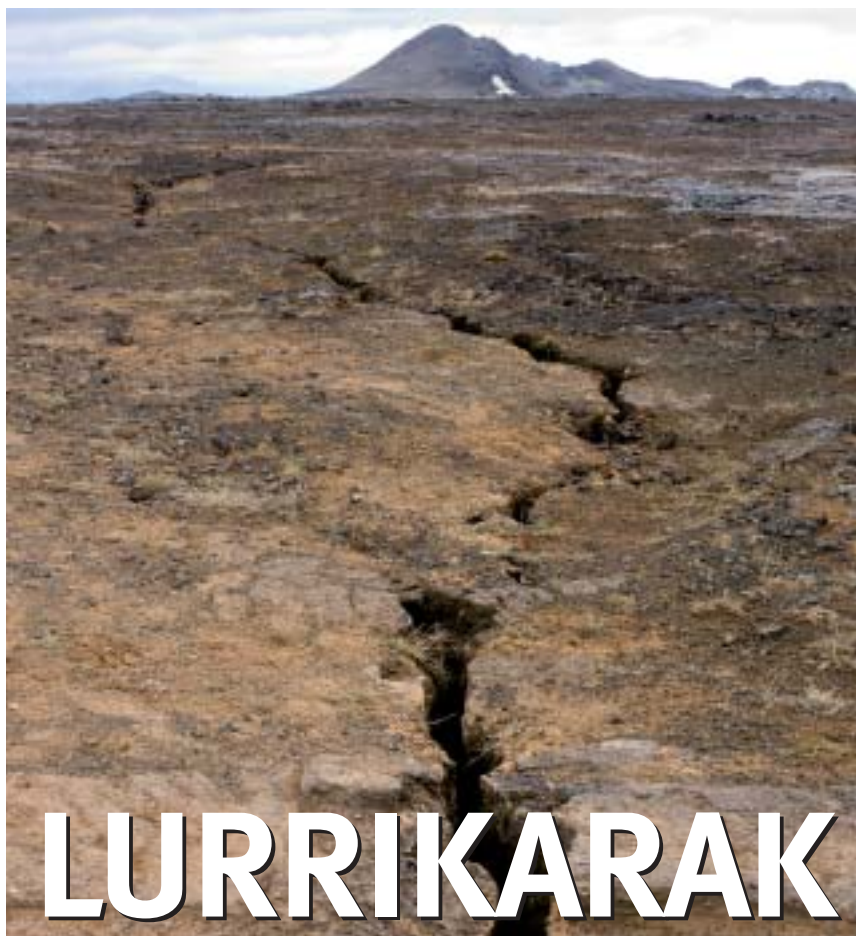
*Elhuyar Zientzia
eta Teknologia
aldizkariaren
zuzendaria*

zientzia eta teknologia

Baso mehatxatuena

Basoen Nazioarteko Urtean gaude, eta Conservation International erakundeak munduko 10 baso mehatxatuena zerrenda argitaratu du. Jatorrizko habitataren % 90 edo gehiago galdu dute baso horiek, eta, gutxienez, 1.500 landare-espezie endemiko dituzte.

4

LURRIKARAK

33

Halaberrez gertatzen dira lurrikarak munduan aldian-aldian. Eskualde jakin batzuetan, gainera, izugarriko indarra izan ohi dute. Inguruko populazioetan asaldura handia eragiteaz gainera, ingurunea aldatzeko gai dira lurrikara handiak, eta ordura arte ez zeuden ezaugarriak sortzeko.

Bideo-jokoaren industria interfazeetan aitzindari

Ordenagailuan aritzeko teklatura eta saguarekin jarraitzen dugu. Bideo-jokoaren munduan, berriz, iraultza gertatu da azkenaldian, jokoekin aritzeko moduan: Wii-aren agintea, Kinect kamera... Eta baliteke interfaze-mota berri horiek ordenagailu arruntetara ere salto egitea.

Adimenaren etorrera sare elektrikorara

Adituen arabera, etorkizunean, sare elektrikoa adimenduna izango da. Elektrizitatea sobran dagoen lekutik behar den lekura eramango du. Urte hauetan, Gipuzkoan, horren proba bat egingo dute: iSare mikrosarea, Miramongo Parke Teknologikoan.

45 Genetika

medikuntzaren zerbitzura

Medikuntza pertsonalizatuaren helburua da ezaugarri genetiko berdinak dituzten pertsona-taldeak identifikatzea, ezaugarri horiek kontuan hartuta talde bakoitzari ondoen egokitzen zaizkion prebentzio-neurri, diagnostiko eta tratamenduak eskaintzeko. Arlo berria bada ere, dagoeneko produktu interesgarriak garatu ditu Zamudioko Parke Teknologikoan dagoen enpresetako batek, Progenikak.

52 Benetako afrodisiakoak

Oro har, dibulgatzaileek esan izan dute afrodisiakorik ez dela existitzen. Tradizioak baietz dio, eta mota guztietako janariak hartu ditu afrodisiakotzat. Baina ez bata, ez bestea, ez dira guztiz egia. Ikertzaile batzuek aurkitu berri dute ginsengak eta azafraiak desioa indartzen dutela.

aurkibidea]

4 **MUNDU IKUSGARRIA**
Munduko 10 baso mehatxatuenak

12 **ALBISTEAK**

26 **MUNDU DIGITALA**
Bideo-jokoaren industria, interfazeetan aitzindari

28 **iSare, etorkizuneko sare elektrikoaren enbrioia**

33 **LURRIKARAK**

34 **Zer, bai; noiz, ez**

41 **Tektonika, bizilekuen zizelkatzaile**

45 **Genetika medikuntzaren zerbitzura**

ANALISIA

50 **Zaharkitzapen programatua.**
COSIMA DANNORITZER

52 **GOGOETAN**
Benetako janari afrodisiakoak

54 **ISTORIOAK**
Apolloko ordenagailuak ehuntzen

56 **LIBURUTEGIA**
Hilezkortasunaren bila

57 **SATORRAK ILARGIAN**

59 **GAI LIBREAN**
Arnas aparatuko gaixotasunak ikertzeko irudi-teknika berriak
X. ARTAETXEBARRIA

62 **ASTRONOMIA**

64 **HURRENGO ZENBAKIAN**